

ALBISTEAK BAKION

ERRIGINTZAN BAKION

Erri nortasuna jagotekotan, erriko izkuntzea edo berbeta _lagotea askok uste leiken baino leba andiagokoa da. Gurea dan lako errian, oraindikarren andiagokoa. Egon be, gure errian, bertoko berbeta sano baztertuta dago erriko bizitza sozialean. Arlo batzuetan aldeko aalegin andiak egin arren be.

Goiko bazterkeria amaituteko sasoia eldu jaku. Zaar eta gazteen artean berbetaeren katea apurtu bada be, geure eskuetan, zeuen eskuetan dago ori konpontzea. Zaarrek, zeuen berbeta irakatsi gazteei.

Gazteek, zaarren berbeta ikasi eta erabili. Betiko euskereak daukaz izkuntzearen grazia, kalitatea eta dotoretasuna.

Bakion euskerearen katea apurtu bada, dalako "izkuntza transmisinoa" moztu egin dalako izan da. Argi dago, euskerearen osasuna Bakion obetu egin bear dogu.

Ori eskoleak edo ETBk ez deuskue konponduko.

Ori familietan eta lagunartean konpondu leiteke baka-rik. Gu geu aaleginduten bagara, jakina.

EROSTEA SANO KARU BAKION

Turismoak jota dagoan edozein erritan jazoten dan lez, Bakion be eguneroko jakiak eta edariak erosteko salneurriak karu be karu dagoz, udan batez be.

Bizkaiako itsasaldeko erririk karuenetariko bat ei da gurea. Batez beste, aurtongo udan %9,18 karutu dira oinarriko erosgaiak bertan. Gorkiz, barriz, % 16,6 karuagoa da, erririk karuena bera izanda.

Udatiarren etorrerea dala-eta, saltzaileek udako iru ila-beteetan urte osoko irabaziak egiten aaleginduten dira, negu luzean ia inor erosten ez ei jakelako joaten.

Bilbon, esate baterako, bertan baiño %28 merkago dagoz eguneroko jakiok. Kontsumitzaileen Alkartekoen esanetan, eurek ezin dabe orren aurka gauza andirik egin, aurki.

Baina, orren guztiorren ondorioak errian urte osoan bizi diranek eroaten dabez.

Askotan, udako salneurri igokerak urte osoan ordaindu bear izaten dabez eta. Amen bada erririk karuena zerrenda interesgarri au:

—GORKIZ	+%16,60
—BAKIO	+%9,18
—GAMINIZ (PLENTZIA)	+%9,00

— LEKEITIO	+%2,00
— BILBO	-%28,00

BAKIO TROPIKALA?

Alikanteko Elchetik ekarrirako sei palmondotzarrak ordagoz, zutun-zutunduta zerura begira, ibiltoki eta aretzearen aurrean.

5 metroko palmondook 50 urtekoak ei dira eta sano sendoak azita dagoz.

Batzuetan an joten dauan itsas-aize gogorrari eutsiteko bestekoak dira, aurki.

Euren betebarra aize gogorra apur bat moteldu edo lotutea izango ei da.

Jakin dogunetik, udalak ez dauz palmondoak ordaindu, orretarako dirua ibiltokiaren aurrekontutik atara dabela.

Ez dago zalantzarik, palmondook Enderika ondoko ingurua dotore jantzi dabena, areri alango tropikoko ukutua emonaz.

BIZKORTUTEKO ASMOA

Bakioko turismo eta merkataritza arloak bizkortuteko egitasmoari ekingo jako laster.

Urte guztian 1.500 lagun bizi dira Bakion, udan, barriz, 12.000tik gora. Sasoi orreetan egoten diran bizilagun kopuruaren arteko aldea sano andia da.

Ori dala-eta, sortuten diran arazoak gitxituteko neurriak artu gura dabez. Bakiok daukazan bitarteko ekonomikoak, turistikoak, naturalak zein kulturalak aztertuko dira.

Gero, azterketa orrek erakutsiko dauazan ondorioetan oinarrituta, dotozan urteetako elburuak eta erri jokabidea erabagiko dabez.

Orretarako bearrezkoak diran jakingarriak batuteko bakiotarren, udatiarren zein bilbotarren artean ibiliko dira itaunka, eritxiak entzuteko edo.

BIZKAIKO FORU ALDUNDIA
KULTURA SAILA
LAGUNTZAILLE

BAKIOKO ABESBATZA

Oporraldia igarota eta irailean urteroko txangoa egin ostean, abestaldi barriari asikera egin deutsoe abesbatza-koek.

Orretarako, urriaren 31 an egingo dan Euskerearen Jaian abestuko daben ekitaldia prestetan dabilz.

Zemendian, urtero lez, Zezili Deunaren jaitxua egingo dabe. Geroago baten, abenduaren 4an edo, Urdializera (Kastro) joango dira, an abesteko asmotan.

Urdializko abesbatzea, ostera, beluagoko baten etorriko da Bakiora abestuten.

Beste alde batetik, Gabonetan oiko kontzertua ospatuko deuskue ume abeslariakaz batera.

Inork abesbatzeko gura izango baleu izan, eurakana joatea baino ez leuke, abeslariak bear dabez eta.

ITXAS-ALDERI BURUZ

Joandako ilaren 26an Larrauriko jaietan egin eben dantza ekitaldia, urtero lez.

Urriaren 30ean Busturialdeko Dantzari Nagusien Jaian be badabe dantzan egitekoa, Mundakan euki be.

Aaztu barik, Bakion, Euskerearen Egunean be or izango dirana.

Barriro be asi dabez ensaioak, baita alkartrukeak preste-tan be.

Urtero lez, gonbideta zagoze, gura dozuen guztiok, ITXAS-ALDE taldera etortera, dantzari edo musikari moduan esku artuteko.

UDALEKU IDIGIA

Aurten be, irugarrenez, Udaleku Idigia antolatu dau Kultur Etxeak Bakion.

Garagarrilaren 19tik 30era, 23 ume eta begirale bi batu dira egunero olgetak, eskulanak, kirolak eta beste ainbat ekintzari aurre egitekotan.

Euretariko bik. Mikel Ugalde'k eta Iraitz Ugalde'k, itaun batzuei erantzun deuskue:

ZER: Zelan ibili zaree aurtengo udalekuan?

Mikel: Ondo eta pozik.

Iraitz: Oso ondo ibili naz eta gustatu egin jat.

ZER: Zein da egin dozuen gauzarik dibertigarriena?

Mikel: Rokrodomoa eta "bonbea" izeneko jokoa.

Iraitz: Olgetak: alarmaka, alturitaka, armiarmaka, toki bietaka... eta peloteaz olgatutakoak.

ZER: Eta zelan konpondu zaree beste umeekaz?

Mikel eta Iraitz: Ondo. Lagun barriak egin doguz.

ZER: Datorren urtean etorteko asmorik?

Mikel eta Iraitz: Bai.

ARDAOARI BURUZKO IKASTAROA

Garagarrillaren 26tik 29ra bitartean Bakioko Kultur

Etxeak eratutako "Ardoari Buruzko Ikastaroa" euki genduan Bakion.

Bertan, lau, arrastitan, ardaoari lotutako eduki interesgarriak aiatu eta eurretan sakondu eben: txastatze teknikea, ardaoak lortuteko eginbideak eta ardao ezbardinetako ezau-garriak (zuriak, gorriak, baltzak, bitsdunak,...).

Egun bakotxean, teoriak gan, praktikea be landu eben, au da, txastatzea.

Enologo eta sumillerra dan Mikel Garaizabal izan genduan irakasle zereginetan.

UDAKO ERAKUSKETAK

Uda onetan, amaiatxu artisten lanak ikusi aal izango doguz, Kultur Etxeke erakustaretoan: Nati Alonso, Rosa Marina, Ruslan Galazov, Luis Boán, Ramón Barreriro, Janire Calleja eta Migel Garairenak, ain zuzen be.

LIBURUTEGIAREN TXOKOA

Bakioko liburutegia, andi-andia ez izan arren be, edonori zabalik dago, an dagoan literatura eskaintzea opatzeko. Bertan euskeraz idatzitako ainbat liburu dagoz. Amen, bada, oraingorako aukeratuak:

NGUNGAREN ABENTURAK, Artur Pestana "Pepetela"

Burrakalari txiki onen abendurak Angolan jazoten dira. Egileak amaieran dinoanez, injuztizia guztiakaz amaitu gura dauan gerrilaria da Ngunga. Bearbada, gure bar'uko tokiren baten gordeko dogu Ngunga txikiren bat. Ganera, Angolako berba batzuk ikasteko aukerea izango dogu.

GURE BARRIOA 1975, Xabier Mendiguren

Mendigurenek amar urte ebalalako sasoia gogoratu dau eta erri industrial bateko auzuneko mutikoen mundua ^{birregei} dau, bere txiroan ederra, bere arruntean fantasiaz bete. Dana dala, umezaroaren idealizazino guztietatik asago dabil egilea: samurrak besteko ankerrak dira umeen jolasak, goxoak besteko errukibakoak areen misterio eta amesak.

BIDAIA SENTIMENTALA FRANTZIA ETA ITALIAN ZEHAR, Laurence Sterne

Egileak 1765ean Frantzia eta Italiarako bideari ekin eutson. Liburua orren frutua da. Emen irakurleak ez dau aurkituko eraikuntza ospetsuen deskripzinorik, protagonistak beraren bidean topetan dauan jendearen izakera eta barru zirrarak arakatzen dabezan begirada barrukoiaik baino.

BAKIOKO EUSKEREAA-7

Sarritan, galdu artean ez gara konturatuten etxean zer daukagun. Aor, bada, bertoko euskerea. Askok uste leiken baino ederragoa eta aberatsagoa da. Jagon daigun!

Oarra: Era bitara dakarguz, esaterako,

ALBISTEAK

• zelan idatzi bear dan: "egia da, artu dozuna"
• Bakion zelan esaten dan: "(egidxe da, artu'sune)"
-NA (osogarrizkoa)
Bizkaierazko jostekarearen atzizkia dogu. Bakioko euskeran bizi-bizirik dogun atzizkia da. Bertoko euskaldunek sarri, ondo eta zeatz erabilten dabe. Erriak, bada, balio sozial andia eta garrantzitsua emoten deutso -NA atzizkiaz.

Zoritxarrez, gaurko gazte-umeen artean ia guztiz galdu-ta dago, orren orde -LA egiten dabela.
Menpeko esaldi osogarrietan erabilten dogu, adierazotakoa ziurra edo jakina dala esateko.
Baieztapenak adierazoteko (EZIN UKATU, ARGI DAGO,...) zein egiatasun eta autorpenak egiteko (EGIA DA. IKUSTEN DOT, BADAKIT,...). Lantzean beinean be, jakiten dana beste berbaren batez indartuten dogu (DANOK DAKIGU, ONDO DAKIZU,...). Erabilera ori ondo ulertu eta egiteko berbadunaren ikuspegiaren joko garrantzitsua konturatu bear dogu.
Aren eskuetan dago-eta ebatzea ziurtasun edo jakintasun mailea zenbateraginokoa izango dan, eta, alan bada, atzizki ori erabiliko dauan ala ez.
Atzizki ori, beste batzuen artean, urrengo aditzakak erabilten da:
AGIRIAN EGON - EZ AAZTU - ARGI EGON - AUTORTU - BISTAN EGON - DUDARIK EZ EGON - EGIA IZAN - GARBI EGON - GOGORATU - GUZURRA IZAN - IGARRI - JAKIN - KONTURATU - LASTIMEA IZAN - SEGURU EGON - SINISTU - UKATU ...
—Gauza agiria da, diru asko galdu ebaNA.
(geuse agiridxe da, diru asko galdu seuenta)
— Ez da aaztu bear, ori alantxe esan dabeNA.
(esta astu bier, ori alantxe esan deuriena)
—Argi dago txarto dagoaNA, ikusi besterik ez dago eta.
(argi dau txarto dauena, ikusi besterik estau te)
— Guzurretan ibili gurago, okerkerietan dabilzaNA autortu baino.
(gusurretan ibilli gurau, okerkeridxetan dabisena autortu baño)
—Bistan dago ez nekiaNA, agozabalik lotu nintzan eta.
(bisten dau enekidxena, agosabalik lotu nitzen da)
_ Dudarik ez dago, joan egin ziraNA.
(dudarik estau, dxoan eiñ sirena)
—Egia da, atzo zarata egiten ibili zaNA.
(egidxe da, atzo sarata eitxen ibil sana).
—Jatunak garaNA, argi ta garbi dago.
(dxatunek garana, argi txe garbi dau)
—Ez dozu gogoratuten sasoiz joan zaNA, ala?
(estosu gogoratuten sasoian dxoan sana, ala?)
—Guzurra da, alkatea an egon zaNA.
(gusurre da, alkatie an on sana).
—Ikusi dodaneko, igarri deusot aitaren anterea dauka-NA.
(ikusi doteneko, igerri'tzet aitxen anterie dekona)

— Arek ondo daki, batetik bestera zabilzaNA.
(arek ondo daki, batetik beste sabisena).
—Konturatuko dira, aurton zereginik ez daukeNA.
(konturako dires, aurton seregiñik estekiena).
— Lastimea gaztetxu zaraNA, zeure buruari alantxe kalte egiteko.
(lastimie gastetxu sarana, seure buruari alantxe kalte eitzeke)
—Seguru nago, ez daNA oraindinokarren etorri.
(seguru nau, estana ondiñokarren etorri).
— Sinisten dot, ori egiteko gauza ez zaraNA.
(siñistan dot, ori eitzeke gause esarana).
— Ezin leiteke ukatu, aitaren semea daNA.
(esin lei ukatu, aitxen semie dana).
Badagoz beste batzuk be -NA atzizkia eskatuten dabenak: ASKO EZ DA - ASTE BETE DA - BADIRA BOST URTE - BAI! - BENETAN! - BIDER - ESKERRAK - ORI(XE) ! - JAKIÑA ! - URTEAK DIRA ...
— Asko ez da, ori berberori esan ebaNA
(asko esta, ori berberori esan seuenta)
— Aste bete da, etxetik kanpo bizi daNA
(aste bete da, etzetik kanpo bisi dana)
—Badira bost urte, ikasten amaitu nebaNA
(badires bost urte, ikisten amaitxu neuena)
—Benetan, barrabaskeria egin eustaNA!
(benetan, barrabaskeridxe eiñ ostena!)
—Leenengo bider da, ori egin ebaNA
(lelango bider de, ori eiñ seuenta)
—Eskerrak bizkor etorri zareeNA, osterantzean...
(eskerrak biskor etor sariena, ostantzien...)
Etorriko zara? - Orixe, joango nazaNA!
(-etorko sara? - orixe, dxoango nasana!)
—Jakina, biar egingo doguNA!
(dxakiñe, bidxer eingo dune!)
—Urteak dira, emetik ez zaraNA agiri.
(urtiek dires, emetik esarana agiri).

INIAKI MARTIARTU
1999ko irailean